

FINANCE PRO

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Λύσεις | Εργαλεία | Εκσυγχρονισμός

Μαζί, η λίστα **CFO100**

BOUSSIAS
media

PROF. DIMITRIOS N. KOUFOPOULOS

BSC, MBA, PhD, FCMI, FIC, CMBE, FRSA
VISITING PROFESSOR, SCHOOL OF LAW,
CENTER FOR COMMERCIAL AND LAW STUDIES,
QUEEN MARY UNIVERSITY
HONORARY RESEARCH FELLOW, BIRKBECK UNIVERSITY LONDON,
FELLOW FOR THE CENTER FOR DISTANCE
AND ONLINE EDUCATION (CODE)
FOUNDER OF THE HELLENIC OBSERVATORY
OF CORPORATE GOVERNANCE (HOCG)
UNIVERSITY OF LONDON WORLDWIDE

Η σπουδαιότητα της Διακυβέρνησης στη σύγχρονη επιχείρηση

Ο πυλώνας G (Governance, Εταιρική Διακυβέρνηση) του ESG επηρεάζει τη χάραξη στρατηγικών σχετικά με το Περιβάλλον (E-Environment) και την Κοινωνία (S-Social). Στοιχεία της Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπως η δομή των Διοικητικών Συμβουλίων, οι πολιτικές που ακολουθούνται και οι πρακτικές που εφαρμόζονται, προσδίδουν χαρακτήρα ηθικής και διαφάνειας απέναντι στα ενδιαφερόμενα μέρη.

Οι επιχειρήσεις τον 21ο αιώνα έχουν να αντιμετωπίσουν, πέρα από τους ανταγωνιστές τους, και ένα δαιδαλώδες σύστημα πρακτικών και κανόνων αναφορικά με το πώς τοποθετούνται στο ευρύτερο περιβάλλον. Πλέον, τα ενδιαφερόμενα μέρη των εταιρειών (stakeholders) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη χάραξη στρατηγικών, μιας και η οπτική με την οποία αντιλαμβάνονται το ευρύτερο περιβάλλον λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τις επιχειρήσεις. Η έννοια της «Βιωσιμότητας» επηρεάζει τη συμπεριφορά των εταιρειών στους πυλώνες του Περιβάλλοντος (Environment), της Κοινωνίας (Social), αλλά και της Διακυβέρνησης (Governance). Το ακρωνύμιο ESG (από τα αρχικά των προαναφερθέντων εννοιών) συχνά ταυτίζεται με την έννοια της «Βιωσιμότητας» (Sustainability) και πλέον με

τα νέα Ευρωπαϊκά Πρότυπα (ESRS) που έχουν ήδη τεθεί σε ισχύ (για την οικονομική χρήση του 2024), οι επιχειρήσεις θα πρέπει, πέρα από όλα τα άλλα, να πραγματοποιούν άσκηση διπλής ουσιαστικότητας (double materiality assessment) αναφορικά με τα θέματα που προκρίνουν τόσο αυτοί όσο και τα ενδιαφερόμενα μέρη ως ουσιαστικά για την Εταιρεία. Τα νέα Ευρωπαϊκά Πρότυπα υποβολής εκθέσεων Βιωσιμότητας θα επηρεάζουν μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρωπαϊκό χώρο. Ξεκινώντας από το 2024, η Ευρωπαϊκή Οδηγία (σ. CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive) καθορίζει τις επιχειρήσεις που θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτή τη νέα πραγματικότητα δημοσιοποίησης πληροφοριών ESG. Πιο συγκεκριμένα, από το 2024, οι οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος

(για τις οποίες εφαρμοζόταν παλαιότερη οδηγία η οποία και αντικαθίσταται, σσ. NFRD – Non-Financial Reporting Directive) θα πρέπει να παρουσιάζουν τα δεδομένα για τη βιωσιμότητα ακολουθώντας τα πρότυπα που έχει προετοιμάσει η ειδική επιστημονική ομάδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EFRAG). Το εύρος των επιχειρήσεων που υπόκεινται στο πλαίσιο της εν λόγω οδηγίας τα επόμενα 2 χρόνια θα επεκταθεί, και ακόμα και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (οι οποίες μέχρι και σήμερα δεν υποχρεούνταν να παρουσιάζουν τέτοια δεδομένα) θα πρέπει να προσαρμοστούν σε αυτή την πραγματικότητα. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που αφορά είναι κοντά στις 50.000, με περίπου 1.000 από αυτές να είναι ελληνικές.

Στην οργανωμένη αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών (Κύρια Αγορά), η αποδοχή του πλαισίου ESG και η δημοσιοποίηση σχετικών πληροφοριών ακολουθείται συστηματικά τα τελευταία χρόνια. Οι οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος, θέλοντας να προσελκύσουν επενδυτές που ασπάζονται το πλαίσιο του ESG, αλλά και για να επικοινωνήσουν κυρίως στοιχεία των προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (CSR) δημοσιοποιούν είτε αυτοτελείς εκθέσεις ESG είτε μία ενσωματωμένη έκθεση (integrated report) η οποία περιλαμβάνει την ετήσια οικονομική έκθεση (annual report), προσθέτοντας στοιχεία μη χρηματοοικονομικού χαρακτήρα. Το Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ), ακολουθώντας πρακτικές που εφαρμόζονται και σε άλλες αγορές ανά τον κόσμο, δημιούργησε έναν σχετικό δείκτη ESG, όπου οι εταιρείες με το καλύτερο score (σύμφωνα με μεθοδολογία που έχει εκπονηθεί σε συνεργασία με το ΕΚΠΑ) συμμετέχουν στον δείκτη. Συγκεκριμένοι δείκτες σε χρηματιστήρια ανά τον κόσμο αποτελούν το επίκεντρο των επενδυτών, επιλέγοντας εταιρείες οι οποίες παρουσιάζονται ως οι πιο «βιώσιμες» ή οι πιο «ευαίσθητες» σε ζητήματα περιβάλλοντος (λ.χ. εκπομπές ρύπων, απόβλητα κ.ά.), κοινωνίας (λ.χ. διακρίσεων, ισότητας κ.ά.) καθώς και χρηστής διακυβέρνησης (λ.χ. δομή Διοικητικών Συμβουλίων, διαφάνεια κ.ά.).

Η σημαντικότητα του τελευταίου πυλώνα του ESG (σσ. Εταιρική Διακυβέρνηση) αποτελεί μείζον θέμα μιας και το κομμάτι του G είναι απαραίτητως σημαντικό για τη χάραξη στρατηγικών σχετικά με μία πιο φιλική αντιμετώπιση του Περιβάλλοντος αλλά και συνεισφοράς στην Κοινωνία. Στοιχεία της Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπως η δομή των Διοικητικών Συμβουλίων (μέγεθος, ανεξαρτησία), οι πολιτικές που ακολουθούνται (λ.χ. δεοντολογίας, δέουσας επιμέλειας), αλλά και οι πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί (λ.χ. whistleblowing, κανονιστικής συμμόρφωσης), προσδίδουν χαρακτήρα ηθικής και διαφάνειας προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το Ελληνικό Παρατηρητήριο Εταιρικής Διακυβέρνησης (HOOG) συλλέγει και αναλύει δεδομένα σχετικά με τις αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης που διέπουν τον ελληνικό επενδυτικό χώρο, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις εισηγμένες εταιρείες στο ΧΑ, μιας και αποτελεί σημαντικό κομμάτι της εγχώριας κεφαλαιαγοράς. Στην ανάλυση που θα ακολουθήσει θα σας παρουσιάσουμε την πορεία σημαντικών δεικτών Εταιρικής Διακυβέρνησης, λαμβάνοντας ως δείγμα τις εταιρείες που κατά τον Δεκέμβριο 2022 συμπεριλαμβάνονταν στον δείκτη ESG. Ο δείκτης ESG δημιουργήθηκε τον Αύγουστο 2021 και απαρτιζόταν από 35 εταιρείες και, μέχρι τα τέλη του 2022, ο αριθμός αυτός αυξήθηκε στις 60 (ανώτατο όριο που έθεσε το ΧΑ). Με βάση το Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο που δημοσιεύει το ΧΑ (Δεκέμβριος 2022), ο εν λόγω δείκτης αποτελείται από εταιρείες που η κεφαλαιοποίησή τους αντιστοιχεί στο 89,2% του ΧΑ, τονίζοντας έτσι τη σημαντικότητα των εταιρειών του δείκτη σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρείες του ΧΑ. Χάριν σύγκρισης, τα δεδομένα που σας παρουσιάζουμε για τις 60 εταιρείες αναφέρονται στα έτη 2018 έως και 2022, όπου σημαντικά γεγονότα συνέβησαν στην ελληνική οικονομική πραγματικότητα (λ.χ. Ν.4548/2018 για την αναμόρφωση του Δικαίου των ανωνύμων εταιρειών, Ν.4706/2020 για την Εταιρική Διακυβέρνηση ανωνύμων εταιρειών, κρίση Covid-19 κ.ά.).

Σύμφωνα με στοιχεία του HOOG, το μέγεθος των Διοικητικών Συμβουλίων (ΔΣ) των εταιρειών του δείγματος αυξήθηκε από τα 9,3 άτομα το 2018, στα 9,9 το 2022 (με μέγιστο τα 10,1 το 2021). Τα μέλη τα οποία απαρτίζουν τα ΔΣ είναι κατά κύριο λόγο άνδρες, αν και φαίνεται σημαντική αύξηση της συμμετοχής των γυναικών μετά και την ποσόστωση (25%) που επιβλήθηκε με τον νέο νόμο για την Εταιρική Διακυβέρνηση (Ν. 4706/2020) για την επαρκή εκπροσώπηση ανά φύλο. Οι εταιρείες επιλέγουν όλο και περισσότερα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη στα ΔΣ. Πιο συγκεκριμένα, ο μέσος αριθμός των εκτελεστικών μελών φαίνεται σταθερός στα περίπου 3,2 άτομα στη διάρκεια των ετών, με τον μέσο αριθμό εξαρτημένων μη εκτελεστικών μελών να βαίνει μειούμενος (από 2,9 άτομα το 2018 στα 2,7 το 2022) και τελικά τον μέσο αριθμό ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών να αυξάνεται από 3,3 το 2018 σε περίπου 4 άτομα το 2022.

Όπως γίνεται ευρέως αντιληπτό (τουλάχιστον από τους 2 δείκτες της Εταιρικής Διακυβέρνησης του υπό ανάλυση πληθυσμού) διαπιστώνουμε ότι οι εταιρείες που ανήκουν στον δείκτη ESG του Χρηματιστηρίου Αθηνών δείχνουν προσαρμογή σε βέλτιστες πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης στους τομείς της ποικιλομορφίας (diversity) αλλά και της ανεξαρτησίας (independence) των Διοικητικών Συμβουλίων τους.